

well-known lawyer and cultural and public figure of the Ukrainian Diaspora, Vikentiy Shandora who lived in Ukraine and believed in her better future.

The concrete theoretical and practical significance of the results obtained is that they are part of the dissertation research and enable the creation of a holistic social portrait of the glorious Ukrainian dynasty of the Sitsinsky-Chekhov-Sichinsky-Shandor dynasty, whose members, with their daily work, took care that Ukraine became a free and powerful state, devoting itself entirely to serving Ukraine and its people. Returning to Ukraine the names of members of this famous dynasty family is impossible without studying and analyzing the entire multi-faceted heritage of each individual member of the family, understanding his multidimensional activity and creative heritage.

Approbation. The article is submitted for the first time and has never been published anywhere.

References:

1. Vishnevsky, O. Ataman and atamaniya, Svoboda (Jersey City), 1951, 16 May, p. 3.
2. Knowledge of history depends on the development of the nation, Government courier (Kiev), 2008, April 18, p. 2.
3. Vikentii Shandor: «... people live by labor, heart and brain of their devoted units ...», <http://zakarpattia.net.ua/Blogs/101906-Vikentii-Shandor-...narod-zhyve-pratseiu-sertsem-i-mozkom-svoikh-viddanykh-odnynts...>
4. Vikentii-Shandor [Nekrolog], Svoboda (N.Y.), 4. 2003, August 15, p. 29.
5. Gornytkevich, Demyan. Father Yefim Sichinsky (1859-1937), Liberation Way (London), 1955, Kn. 3, March, p. 39-46.
6. Mikhailina Orisik-Sichynska. Chronologically mapped information about my mom. Son Yaroslav Sichinsky, 2012, United States. Letter from Yaroslav Sichynsky to Anatoly Trembitsky on June 14, 2012, Family archive of A. M. Trembitsky, 7 ark.
7. Nester, Karina. Mikhailin Orisyk - active figure of Podilsk «Prosvita», <http://asyan.org/potra/%/main.html>
8. Padoch, Yaroslav. The last Mohican: Vikenty Shandor (About the 80th anniversary), Svoboda (N.Y.), 1988, July 7, p. 2.
9. In memory of Vikentiy Shandora, The «Enlightenment» calendar for 2004, Historical and local lore edition, Uzhgorod, 2004, p. 228-229.
10. Sichinsk-Shandor, Oksana. From Ukraine in the heart, Prosvita «in the spiritual and cultural uplift of Ukraine», Khmelnytsky, 2005, pp. 173-175.
11. Fedak, Pavel. It's a fact that glorified Transcarpathia all over the world. To the 100th anniversary of the birth of Vikentiy Shandora, Tribune, 2007, October 16, p. 6.
12. Fedak, Sergey. «(For) Carpathian Choice», Ukrainian Week, 2010, March 21, [zakarpattia.net.ua/ukr-news-58437-\(Za\)Karpatskyi-vybir](http://zakarpattia.net.ua/ukr-news-58437-(Za)Karpatskyi-vybir)
13. Fedak, Sergey. Vikentiy Shandor is a diplomat and historian of Carpatho-Ukraine, Almanac of the Ukrainian People's Union, 2004, pp. 111-116.
14. Shandor Vikentiy, Wikipedia, <http://ru.wikipedia.org/wiki/>
15. Shandor, Vikenty. Remembers T. II. Carpathian Ukraine 1939-1945, Uzhhorod, 2000, 245 p.
16. Shandor, Vikenty. Remembers T. I. Carpathian Ukraine 1938-1939, Uzhhorod, 1995, 388 p.
17. Anniversary of one of the founders of Carpatho-Ukraine, Reporter, 2002, October 25.
18. Yurichka, Ivan. Honoring the memory of famous fellow countryman Vikentiy Shandora, Tribune, 2007, December 29.

DOI: <https://doi.org/10.32782/2305-9389/2020.20.15>

УДК 94 (477. 82) : 7.01

Анатолій Кравець

Художник міста Луцька Гаврило Остапенко

У статті досліджується життя та творчість Гаврила Остапенка, його культурна та громадська діяльність, становлення творчої особистості митця. Ім'я Гаврила Никифоровича Остапенка маловідоме широкому загалу. Проте сьогодні твори художника привертають увагу музейників та мистецтвознавців. У них, послуговуючись мовою кольору та лінії, а не сухими цифрами і фактами, художник легко й просто, із щирим захопленням та великим художнім смаком розповідає про місто, в якому живе, вулицями якого ходить, спостерігає за його жителями. Переглядаючи твори, ми неначе гортаємо сторінки історії Луцька, його змін – про це із глядачем веде монолог художник: зворушливо, щиро, подекуди наївно. Майже вся творча спадщина Г. Остапенка нині знаходяться у фондах Волинського краєзнавчого

музею. Її було передано на зберігання у 1972 році – вже після смерті художника. Біографія Г. Н. Остапенка не подивує якимись несподіваними фактами, адже є типовою для того часу. Він народився на Дону 26 березня 1892 року. Трирічним разом із сім'єю приїхав на Волинь, ставши назавжди її мешканцем. Після I Світової війни, учасником якої був, він працював учителем графічних мистецтв у чоловічому та жіночому вищих училищах, чоловічій гімназії, що у Ковелі. Усе життя художник займався улюбленою справою. Талановитий від Бога, працелюбний, уважний поціновувач прекрасного, Г. Остапенко прагнув у своїх творах втілити вічні ідеї добра, гармонії, любові, а ще – зберегти для нащадків красу рідного міста. Любов до життя, обраного фаху, захоплення красою рідних місць – ці ідеї були пріоритетними для Г. Остапенка. Художник міста... Так можна назвати цього скромного, талановитого чоловіка. Ставши одним із героїв історії міста, він назавжди вписав своє ім'я у літопис Луцька ХХ століття. Його твори спонукають мистецтвознавців по-новому проаналізувати малярство Г. Остапенка, дати йому оцінку й визначити місце та роль художника у мистецькому просторі Волині на сучасному етапі.

Ключові слова: педагогічна школа, учитель, художник, педагог, війна, матеріали, Луцька гімназія, фонди.

The article examines the life and work of Gavril Ostapenko, his cultural and social activities, the formation of the artist's creative personality. The name of Gavril Nikiforovich Ostapenko is little known to the general public. However, today the works of the artist attract the attention of museum workers and art critics. In them, using the language of color and line, rather than dry numbers and facts, the artist easily and simply, with sincere admiration and great artistic taste, tells about the city in which he lives, the streets of which he walks, observes its inhabitants. Looking at the works, we seem to turn the pages of the history of Lutsk, its changes - the artist has a monologue about this with the viewer: touching, sincere, sometimes naive. Almost all of G. Ostapenko's creative heritage is now in the funds of the Volyn Museum of Local Lore. It was deposited in 1972 - after the artist's death. GN Ostapenko's biography will not surprise with any unexpected facts, because it is typical for that time. He was born on the Don on March 26, 1892. He came to Volyn with his family for three years, becoming its resident forever. After World War I, in which he participated, he worked as a teacher of graphic arts in men's and women's high schools, men's gymnasium in Kovel. All his life the artist was engaged in his favorite thing. Talented by God, hardworking, attentive connoisseur of beauty, G. Ostapenko sought in his works to embody the eternal ideas of goodness, harmony, love, and - to preserve for posterity the beauty of his hometown. Love for life, chosen profession, admiration for the beauty of native places - these ideas were a priority for G. Ostapenko. Artist of the city... This is the name of this modest, talented man. Becoming one of the heroes of the city's history, he forever inscribed his name in the chronicle of Lutsk of the 20th century. His works encourage art critics to re-analyze G. Ostapenko's painting, evaluate it and determine the place and role of the artist in the artistic space of Volyn at the present stage.

Key words: pedagogical school, teacher, artist, teacher, war, materials, Lutsk gymnasium, funds.

Луцький педагогічний коледж – один із найстаріших навчальних закладів Волині. Його було створено 19 грудня 1939 р. як педагогічну школу. З перших днів своєї діяльності педагогічна школа стала творчим осередком освітянської та громадської роботи.

У зв'язку з початком фашистської окупації перший випуск Луцької педагогічної школи не відбувся [1].

Після звільнення Луцька 17 квітня 1944 р. навчання в Луцькій педагогічній школі було відновлено. Колектив складався із шести учителів одним із них був Гаврило Остапенко, який брав участь у Першій світовій війні. На жаль в архівах Волині мало збережено документів про його службу в армії, єдине, що ми знаємо він був учасником Луцького прориву [2].

Але свідками історії часто виступають не лише документи, а й ілюстрації, фотокартки, поштові листівки, твори живопису і графіки. Пошуковців клубу «Всесвіт» Луцького педагогічного коледжу, зацікавила саме ця історична постать. По - перше він працював в 40-роках ХХ століття, в педагогічному училищі, по - друге пошуковцями клубу були знайдені люди які знали його особисто. Це викладачі Луцького педагогічного коледжу Вітвар Г.М. та її дочка Оксана, вони поділись спогадами про Гаврила Никифоровича, педагога та художника. В домашніх архівах родини Вітвар зберігаються цікаві матеріали про Гаврила Остапенка, які вони також надали.

Гаврило Никифорович Остапенко народився 26 березня 1892 р. в станиці Марійській 1-го Донського округу. Через три роки сім'я переїхала на Волинь, яка стала для хлопчика рідним краєм, де написав і якій присвятив більшість художніх творів.

В 1914 р. закінчив курс імені великого князя Володимира Олександровича при Одеському товаристві образотворчих мистецтв. За деякими даними, Остапенко вчився у українського художника грецького походження Кіріака Костянтинівича Костанді.

Навчання Гаврилу Никифоровичу в Санкт-Петербурзькій академії мистецтв стала на заваді Перша світова війна. Після війни працював креслярем земельної управи, маляром, землеміром, але переважно вчителював в 1918 р.[3].

Проживав на Ковельщині, де працював штатним учителем графічних мистецтв у Ковельському чоловічому і жіночому початкових училищах та в Ковельській чоловічій гімназії.

Під час проживання в Ковелі був знайомий з Миколою Петровичем Косачем, братом Лесі Українки, бував у Колодяжному. В Ковелі художник створює ряд архітектурних пейзажів та пейзажів на річці Турія. Серед робіт Ковельського циклу – цікава та історично цінна графічна робота, малюнок з натури – зображення Білого будиночка Лесі Українки, датоване 1945 роком. Малюнок є документальним свідченням про зміни у зовнішньому вигляді будинку Лесі Українки після Другої світової війни. Сучасного вигляду будинок набув після відбудови в кінці 40-х рр., а з 10 липня 1949 р. став пам'ятником-музеєм [4].

Ковельщина надихала Гаврила Никифоровича на творчість, на своїй улюбленій Турії він відпочивав душею. Про це свідчить робота, створена ним 1964 р. уже в похилому віці, назва роботи «На р. Турія в Ковелі».

Ще однією дуже цікавою роботою цього періоду є графічний шарж «Ковель. Об'явлення о концерте» датований 8 березня 1926 р. Цей малюнок передає іронічний настрій художника і дух того часу [7].

У 1930-х рр. Г. Н. Остапенко переїхав до Луцька. Справжнє покликання знайшов у педагогіці. Викладав у Луцькій гімназії ім. Т. Костюшка та Володимир-Волинській – ім. М. Коперніка, пізніше – в середніх школах № 1 та № 3 міста Луцька, Луцькому педагогічному училищі та педінституті, де викладав для студентства першого набору педфаку. Колишні студенти згадували свого викладача як невисокого, злегка сутулуватого чоловіка, з міцно стиснутими вустами, на яких рідко з'являлася посмішка, з сірими сумними очима. З усіма був на «Ви». Крім викладацької роботи, Гаврило Никифорович багато часу присвячував живопису, захоплювався каліграфією.

Луцький творчий період визначений проміжком 30–60 років ХХ століття. Працював активно і натхненно. Часто виходив на пленер, любив малювати річку Стир у різних районах міста та околицях. Малював пейзажі не тільки природні, але й міські та архітектурні, завдяки яким можемо прослідкувати те, як змінювалося, розбудовувалося, росло і ставало все гарнішим місто Луцьк. Картини Г. Остапенка є свідками змін не тільки зовнішнього вигляду міста. За його роботами можна прослідкувати зміну назв вулиць. Художник багато зробив натурних замальовок та портретів, різних типажів – міщан та бідних селян. На початку 1930-х рр. Г. Н. Остапенко працював у Волинському Окружному Земельному управлінні, у приміщенні якого нині знаходиться Волинський краєзнавчий музей [6].

Ще за життя у 1970 р. у фондові запасники Волинського краєзнавчого музею Гаврилом Остапенком було передано особистий архів фото та документів. У 1971 р. відбулася перша персональна виставка, яку художник пережив на кілька місяців. Не стало художника у 1971 р.

Гаврило Никифорович Остапенко не був професійним художником. Доля його склалася так, що йому не судилося досягнути глибин та висот майстерності. Але його роботи є історичним свідченням минулого, його талант був спрямований на збереження цінностей для нащадків. Самотужки художник опанував складну виражальну мову реалістичного мистецтва, інколи поєднуючи її із самодіяльними прийомами. Спираючись у своїй творчості на здобутки класики, доступною для глядача мовою Гаврило Остапенко знову і знову розповідає про свій час, про людей і, врешті, про себе як одного із тих, хто тут живе. На невеликому за форматом автопортреті зображено обличчя, прорізане тоненькими зморшками, із сивим волоссям і виразним поглядом сіро блакитних очей. Що хотів сказати художник своїм сучасникам? З якими словами прагнув звернутись до нас сьогоднішніх?

Любов до життя, обраного фаху, захоплення красою рідних місць – ці ідеї були пріоритетними для Г. Остапенка. Художник міста... Так можна назвати цього скромного, талановитого чоловіка. Ставши одним із героїв історії міста, він назавжди вписав своє ім'я у літопис Луцька ХХ століття. Його твори спонукають мистецтвознавців по-новому проаналізувати малярство Гаврила Остапенка, дати йому оцінку й визначити місце та роль художника у мистецькому просторі Волині на сучасному етапі. А глядачам, шанувальникам мистецтва, вони дарують хвилини насолоди, можливість поринути в сентиментальні спогади, дозволяють дізнатися більше про рідний край. Збірка творів Гаврила Остапенка – окраса колекції образотворчого мистецтва ХХ століття у Волинському краєзнавчому музеї, та в Художньому музеї міста Луцька постійно діюча виставка робіт Г. Остапенка.

26 березня 2019 р. виповнюється 127 років від дня народження Г. Н. Остапенка (1892–1971) – українського живописця і педагога.

Джерела та література:

1. Бойчук П. Луцькому педагогічному коледжу – 70 / керівник проекту П. Бойчук // Документально-історичне видання. – Луцьк, 2009. – 160 с.
2. Кравець А. Волинськими стежками людських доль / А.Кравець, В. Гуляницький. – Луцьк : Луцький педагогічний коледж, 2015 –С 81-82.
3. Кравець А. Педагог, художник, волинянин Г.Н.Остапенко: пошуково-краєзнавча робота суспільно-політичного клубу «Всесвіт» / А. Кравець. – Луцьк : ПП Іванюк В.П.,2017. – 18 с.
4. Літературно-меморіальний музей Лесі Українки в Колодяжному. Путівник Луцьк, 1996 р.
5. Несторук І. 26 березня 120 років від дня народження Г. Н. Остапенка (1892–1971) – українського живописця і педагога / І. Несторук // Календар знаменних і пам'ятних дат Волині на 2012 рік. – Луцьк, 2011. – С. 54–55.
6. Матеріали з фондів Волинського краєзнавчого музею. Роботи Г.Н. Остапенка. Інв. №Ж- 578, 582. 606. 583. 632. 239, 244. 536. 539, 623. Г-359 749 395 394 ЛУ-35. Минуле і сучасне Волині та Полісся: Ковель і ковельчани в історії України та Волині.
7. Шаржі з особистого альбому Гаврила Остапенка та живописний пейзаж, які зберігаються у фондах Волинського краєзнавчого музею (Інв. №№ Г – 360; Г – 362; Г – 365; Г – 366; Ж – 549)
8. Матеріали з особистого архіву Вітвар Г., Вітвар. О.

DOI: <https://doi.org/10.32782/2305-9389/2020.20.16>

УДК 93 (477.82) + 301

Надія Корнійчук

Герасимчуки – Никитюки, хто вони? Ківерчуки й боратинці – патріоти України

Існує багато методів, які можна застосувати для дослідження тих чи інших територій, окремих напрямів і аспектів їх життєдіяльності, кожний метод має свої позитивні та негативні боки. Сільські території наявні практично у кожному регіоні, якщо розглядати регіон у його класичній формі, тому для дослідження сільських територій і їх конкурентоспроможності, доцільно застосовувати синтез різних поглядів, методів та точок зору. Це дозволить переходити від одного типу наукового аналізу до іншого і лавірувати між окремими кардинально протилежними підходами з метою найбільш повного та всебічного використання методів емпіричного та теоретичного наукового пізнання. Історичний метод особливо важливий для України, оскільки за останнє сторіччя розуміння села та усього з ним пов'язаного повністю змінювалося кілька разів, що було пов'язано зі змінами форм державного правління

Однією з характерних рис життя сучасного суспільства є звернення до своїх коренів, інтерес до вивчення історії рідного краю. Відомо, що вивчення історії кожного народу починається з вивчення історії свого роду, оселі, вулиці, села чи міста. В кожного з нас є на землі такі куточки, куди і в дні радості, і в дні смутку тягнешся за краплиною цілющої води з рідного джерела, за силою з батьківської оселі. Дуже багато є цікавих волинських родин, як от Герасимчуки, з якими пов'язані колишнє село Ківерці (нині Прилуцьке), що на Ківереччині, із селом Боратин на Луччині, з укладом господарського життя ще в давнину та з іншими подіями нашого Краю. Стверджено, що Герасимчуки-Никитюки є представниками сільської еліти, довкола якої гуртувалася громада. Це дослідження є одним із прикладів вивчення трудових династій, які на сьогодні не є актуальними в історичній науці.

Ключові слова: родина, Герасимчуки, Ківерці, Боратин.

Nadia Korniychuk. Gerasimchuki - Nikityuki, who are they? Kiverchuk and Boratints are patriots of Ukraine.

There are many methods that can be used to study certain areas, areas and aspects of their lives, each method has its pros and cons. Rural areas are available in almost every region, if we consider the region in its classical form, so to study rural areas and their competitiveness, it is advisable to use a synthesis of different views, methods and points of view. This will allow us to move from one type of scientific analysis to another and maneuver between some radically opposite approaches in order to make the most complete and comprehensive use of methods of empirical and theoretical scientific knowledge. The historical method is especially important for Ukraine, because over the last century the understanding of the village and everything connected with it has completely changed several times, which was due to changes in the forms of government. One of the characteristic features of modern society is the appeal to their roots, interest in studying the history of the native land. It is known that the study of the history of each nation begins with the study of the history of a family, house, street, village or city. Each of us has such corners on earth, where both in the days of joy and in the days of sorrow you reach for a drop of healing water from your native spring, for strength from your father's home. There are many interesting Volyn families, such as the Gerasymchuks, with whom the former village of Kivertsi (now Pryluky) in the Kiverchchyna, the village of Boratyn in the Luchchyna, the way of economic life